

IC 48/21 UZASADNIENIE

Powód Syndyk masy upadłości T. J. (1) w pozwie przeciwko G. Z. domagał się uznania za bezskuteczną umowy zniesienia współwłasności zawartej dnia 10 września 2018 r. przed notariuszem W. W. w Kancelarii Notarialnej w G. (Repertorium (...)), na mocy której G. Z. nabyła całą nieruchomości położoną w W., gmina Z., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Uzasadnił, że postanowieniem z dnia 08 września 2020 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach, ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika T. J. (1) osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, zamieszkałej w W.. Postępowanie obecnie toczy się pod sygn. akt XII GUp 228/20. Działając na podstawie art. 491⁸ ustawy Prawo upadłościowe otrzymał od Naczelnika Urzędu Skarbowego w T. dokumenty, na podstawie których powziął informację, iż upadła dnia 10 września 2018 r. zawarła umowę nieodpłatnego zniesienia współwłasności bez spłat i dopłat dot. prawa własności nieruchomości położonej w W., gmina Z., przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Na skutek umowy nieodpłatnego zniesienia współwłasności nieruchomości z dnia 10 września 2018 roku, dłużniczka T. J. (1) wyzbyła się istotnego składnika własnego majątku doprowadzając do pokrzywdzeniem wierzycieli, którzy mogliby skutecznie zaspokoić się z kwoty uzyskanej ze sprzedaży udziału.

W dniu 11 listopada 2018 roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty z powództwa G. C., A. G., A. Z. zobowiązując T. J. (1) do zapłaty kwoty 9.163,55zł. W dniu 22 listopada 2018r. roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie wydał kolejny nakaz zapłaty przeciwko T. J. (1).

W dacie zawierania umowy nieodpłatnego zniesienia współwłasności nieruchomości T. J. (2) miała zaciągnięte zobowiązania wobec:

- (...) z siedzibą we W. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 26 kwietnia 2016 r. w kwocie 18.000,00zł;
- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 14 września 2016 r. w kwocie 5.250,00zł;
- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 22 września 2017 r. w kwocie 10.000,00zł;
- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. z tytułu zaciągniętego kredytu konsumenckiego z dnia 24 stycznia 2018 r. w kwocie 25.000,00zł;
- (...) z siedzibą we W. z tytułu zaciągniętego kredytu gotówkowego z dnia 07 marca 2018 r. w kwocie 43.738,00zł;
- (...) S.A. z siedzibą w O. z tytułu umowy pożyczki ratowej nr (...) z dnia 23 marca 2018 r. w kwocie 6.000zł
- (...) S.A. z siedzibą w W. z tytułu zaciągniętej umowy pożyczki z dnia 11 maja 2018 r. w kwocie 2.000,00zł.

Łączna suma zobowiązań upadłej w dniu zawarcia umowy nieodpłatnego zniesienia współwłasności nieruchomości wyniosła: około 110.000zł.

Umowa zniesienia współwłasności była nieodpłatna, dokonana z córką, co w świetle art. 528 kodeksu cywilnego upoważnia wierzyciela do żądania uznania za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Zgodnie z art. 131 w zw. z art. 132 ustawy Prawo upadłościowe syndyk jako reprezentant wierzycieli jest podmiotem legitymowanym do wystąpienia z powództwem przewidzianym w art. 527 kodeksu cywilnego. Czynności, których stroną jest upadły, uniemożliwiające albo utrudniające osiągnięcie celu postępowania upadłościowego są

bezskuteczne w stosunku do masy upadłości. syndyk masy upadłości ma legitymację do zaskarżania czynności dokonanych przez upadłego, bez potrzeby wykazywania o jakie wierzytelności i wierzycieli chodzi (wyrok SN z dnia 25.05.2012r. I CSK 73/12). Wyrok w niniejszej będzie skuteczny wobec masy upadłości a zatem będzie skuteczny wobec wszystkich wierzycieli, którzy będą mogli uzyskać zaspokojenie z masy.

Interes prawny wynika z faktu, że syndyk działa w imieniu wszystkich wierzycieli.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa. Zarzuciła brak legitymacji czynnej syndyka. Zaprzeczyła, że uzyskała korzyść majątkową. W chwili zniesienia współwłasności była jedyną osobą posiadającą wymagalną wierzytelność wobec T. J. (1). Wierzytelności wskazane w pozwie nie były wymagalne i nie miała o nich wiedzy. Umowy kredytowe były spłacane, więc upadła T. J. (1) nie mogła działać z pokrzywdzeniem wierzycieli. Jedynym dokumentem świadczącym o istnieniu wymagalnej wierzytelności w dniu zawarcia umowy zniesienia współwłasności może być wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 21 sierpnia 2018 r. ale jednocześnie należy zaznaczyć, iż wierzyciel (...) S.A. dokonała wypowiedzenia z zachowaniem dwutygodniowego terminu wypowiedzenia, a powód nie wykazał kiedy takie wypowiedzenie zostało doręczone upadłej. Z aktu notarialnego wynika, że w latach 2010-14, wyłącznie ze swojego majątku, dokonała nakładów na wspólną nieruchomość poprzez sfinansowanie kapitalnego remontu i modernizacji budynków przeznaczając na ten cel nie mniej niż 200.000,00zł, więc nie sposób uznać by uzyskała korzyść nieodpłatnie. Cały czas czyniła i czyni nakłady na nieruchomość. Obejmowały one w szczególności:

- rozebranie starej stolarni wywiezienie gruzu
- usunięcie z posesji starych drzew i krzewów nawiezenie ziemi i wyrównanie terenu posianie trawy
- wymianę okien
- remont pomieszczenia biurowego
- remont łazienki, kuchni i korytarza na parterze
- remont pomieszczenia i urządzenia garderoby
- remont tarasu (ułożenie terakoty, zadaszanie)
- wykonanie balustrady tarasu, schodów, balkonu
- częściowy remont pomieszczeń na piętrze - terakota, panele
- aranżację ogrodu przed domem
- rozbiórkę starego ogrodzenia oraz postawienie nowego,
- ocieplenie dachu pianką
- położenie nowej papy na dachu
- zamontowanie sufitów podwieszanych na poddaszu z płyt gipsowych
- wymianę pieca centralnego ogrzewania.

Norma art. 529 k.c. nie ma zastosowania gdyż T. J. (1) w dniu zawarcia umowy zniesienia współwłasności nie była osobą niewypłacalną - stan niewypłacalności winien być udowodniony przez powoda, należy on bowiem do ogólnych przesłanek skargi pauliańskiej. Ogłoszenie upadłości konsumenckiej zapadło dwa lata po umowie zniesienia współwłasności. Skoro T. J. (1) została zwolniona z długu nie może być mowy o pokrzywdzeniu wierzycieli.

SĄD USTALIŁ

Pozwana G. Z. jest córką T. J. (1). Były współwłaścicielkami nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) w Gminie Z., dla której Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach prowadzi księgę wieczystą numer (...). Każdej przysługiwał udział we współwłasności wynoszący 1/2. Pozwana zamieszkuje w tej nieruchomości od 2010r. ponosząc wydatki związane z jej utrzymaniem (zeznania świadka J. Z. k-109 i zeznania pozwanej k-110).

W dniu 10 września 2018r. T. J. (2) i pozwana G. Z. zawarły w formie aktu notarialnego umowę zniesienia współwłasności nieruchomości, na mocy której pozwana nabyła całą nieruchomość. W §1pkt „d” aktu notarialnego zgodnie oświadczyły, że G. Z. w latach 2010-2014r wyłącznie ze swojego majątku dokonała nakładów na wspólną nieruchomość poprzez sfinansowanie kapitalnego remontu i przeznaczenie na ten cel nie mniej niż 200.000,00zł. Jednocześnie T. J. (1) zwolniła nabywczynię od obowiązku spłaty na jej rzecz (§1 pkt „d” oraz §3 aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza W. W. w Kancelarii Notarialnej w G. Repertorium (...)).

W chwili zawarcia umowy T. J. (1) miała zaciągnięte zobowiązania wobec

(...) z siedzibą we W. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 26 kwietnia 2016 r. w kwocie 18.000,00zł [k-136-145];

- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 14 września 2016 r. w kwocie 5.250,00zł [k-44-47];

- (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 22 września 2017 r. w kwocie 10.000,00zł [k-49-54];

- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. z tytułu zaciągniętego kredytu konsumenckiego z dnia 24 stycznia 2018 r. w kwocie 25.000,00zł [k-157-160];

(...) z siedzibą we W. z tytułu zaciągniętego kredytu gotówkowego z dnia 07 marca 2018 r. w kwocie 43.738,00zł [k-55-61];

- (...) S.A. z siedzibą w O. z tytułu umowy pożyczki ratalnej nr (...) z dnia 23 marca 2018 r. w kwocie 6.000zł [k-63-68]

- (...) S.A. z siedzibą w W. z tytułu zaciągniętej umowy pożyczki z dnia 11 maja 2018r. w kwocie 2.000,00zł [k-69-76].

W dniu 21 sierpnia 2018r. (...) SA w (...) wypowiedziała T. J. (1) umowę pożyczki z dnia 11.maja 2018r., wobec niespłacania rat. W dniu 25 września 2018r. T. J. (1) zawarła kolejną umowę kredytu z F. (...) na kwotę 5.047,05zł.

Łączna suma zobowiązań upadłej w dniu zawarcia umowy nieodpłatnego zniesienia współwłasności nieruchomości wyniosła: około 194.179,71zł. W dniu 11 listopada 2018 roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty z powództwa G. C., A. G., A. Z. zobowiązując T. J. (1) do zapłaty kwoty 9.163,55zł sygn VI N-ce1960972/18. Na podstawie tego tytułu egzekucję wszczęto w dniu 20.02.2019 [zawiadomienie komornika przy SR w Tarnowskich Górach KM 518/19 k- 33]. Suma miesięcznych rat z tytułu ww. kredytów i pożyczek wynosiła 4.132zł [zestawienie w piśmie syndyka k-114v]. W dniu zawarcia umowy zniesienia współwłasności średni miesięczny dochód T. J. (1) wynosił 1.024,83zł, a w latach poprzedzających jej kształtował się następująco:

-w roku 2015r. łączny dochód wyniósł11.637,87zł brutto (średnio 970zł miesięcznie),

-w roku 2016 łączny dochód wyniósł 11.733,24zł brutto, (średnio 977zł miesięcznie)

- w roku 2017 łączny dochód wyniósł 11.956,32zł brutto, (średnio 996zł)

W dniu 20 maja 2020 T. J. (1) złożyła wniosek u ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, wskazując w nim opisane wyżej wierzytelności. Postanowieniem z dnia 8 września 2020 sygn. XII GU 436/20 Sąd Rejonowy w Gliwicach ogłosił upadłość T. J. (1) i wyznaczył syndykiem A. M.. Obecnie postępowanie

upadłościowe toczy się pod sygnaturą XII GUp 228/20 [pismo syndyka k-9, postanowienie o ogłoszeniu upadłości k-11; wniosek o upadłość T. J. (1), umowy kredytowe, deklaracje PIT za 2015-2018 k-117-198].

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o powołane wyżej dokumenty, oraz częściowo zeznania świadka L. Z. (męża pozwanej) i pozwanej G. Z.. Nie budzi wątpliwości, że pozwana z mężem zamieszkują w nieruchomości i ponoszą bieżące koszty jej utrzymania. Twierdzenia pozwanej co do poniesionych nakładów na nieruchomość wspólną w okresie od 2010-2014r. uznano za niewykazane, a zeznania w tym zakresie zmierzają do uniknięcia odpowiedzialności cywilnoprawnej. Pozwana reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, poza własnymi zeznaniami i zeznaniami męża, nie zaferowała żadnego dowodu potwierdzającego, że okresie 2010-2014 przeprowadziła remont kapitalny, że dysponowała dochodami pozwalającymi na zainwestowanie tak znacznych środków, nie przedstawiła żadnych dokumentów, rachunków, wniosków o biegłego dla wykazania poczynionych prac itp.. Oświadczenie zawarte w §1 pkt „d” aktu notarialnego, w ocenie sądu, miało zabezpieczyć przed skierowaniem egzekucji do nieruchomości (udziału we współwłasności nieruchomości). Zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów zaciągniętych przez matkę pozwanej T. J. (3) sięgały 200.000zł przy jej dochodach wynoszących około 1000zł miesięcznie. Wysokość miesięcznych rat przekraczała 4.000zł. We wrześniu 2018r. miała już wypowiedzianą umowę pożyczki przez (...) SA oraz wymagalne zobowiązanie objęte nakazem zapłaty Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie z 11 listopada 2018 roku sygn. VI N-ce1960972/18. Pomimo tego dalej zaciągała kolejne zobowiązania. Świadczy to o celowym zwiększaniu zadłużenia, pozyskiwaniu środków bez możliwości spłaty, przy jednoczesnej próbie wyzbycia się majątku, z którego można by zaspokoić wierzycieli. Było oczywiste, że przy osiąganym dochodach nie jest w stanie spłacić pozostałych zobowiązań.

SĄD ZWAŻYŁ

Powództwo jest uzasadnione. Syndyk jest legitymowany do wystąpienia z powództwem z art. 527kc co wynika wprost z art. 132 ustawy Prawo upadłościowe, wystąpił ze roszczeniem w pięcioletnim terminie przewidzianym w art. 534 k.c

Uwzględnienie żądania ze skargi pauliańskiej wymaga kumulatywnego zaistnienia następujących przesłanek:

- istnienia wierzytelności, jako godnego ochrony interesu wierzyciela (w tym przypadku syndyk działa w imieniu wszystkich wierzycieli);
- dokonania przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią z pokrzywdzeniem wierzyciela, z korzyścią majątkową dla tejże osoby trzeciej;
- działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz działania osoby trzeciej w złej wierze, tzn. iż wiedziała ona lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzyciela.

Według art. 527§3kc jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a zgodnie z art. 528kc jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W niniejszej sprawie domniemanie z art. 527§3kc ma zastosowanie. Oczywistym jest, że dłużniczka działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Zaciągała zobowiązania, których nie była w stanie spłacić i wyzbyła się jedyne istotnego składnika majątku, do którego było można skierować egzekucję. Okoliczności sprawy, tj związek czasowy pomiędzy zniesieniem współwłasności i już nadmiernym zadłużeniem T. J. (3) i zaciąganiem kolejnych zobowiązań bez szansy na ich spłatę, wskazują, że działania te były rozmyślne, nakierowane na uzyskanie środków (bez zamiaru ich spłaty) i tym samym na powodowały pokrzywdzenie wierzycieli. Oświadczenie zawarte w §1pkt „d” aktu notarialnego było próbą uniemożliwienia zaspokojenia wierzycieli z udziału we współwłasności nieruchomości. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie obaliło domniemanie z art. 257§3kc. Zniesienie współwłasności nastąpiło pomiędzy osobami będącym w najbliższym stosunku –matką i córką, a przy braku wykazania przez pozwaną

nakładów na nieruchomości, które obciążałyby T. J. (3), nie ma mowy o „zwolnieniu z długu”, a korzyść majątkową pozwanej należy uznać za bezpłatną.

Czynności, których stroną jest upadła, uniemożliwiające albo utrudniające osiągnięcie celu postępowania upadłościowego są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości, a syndyk masy upadłości ma legitymację do zaskarżania czynności dokonanych przez upadłego, bez potrzeby wykazywania o jakie wierzytelności i wierzycieli chodzi. Stanowisko to wyrażone w wyrok SN z dnia 25.05.2012r. I CSK 73/12, zachowuje swoją aktualność w świetle art. 131 Prawa upadłościowego.

W świetle powyższego na mocy art. 527§1 i 3 kc w zw. z art. 528kc i 132 prawa upadłościowego w pkt 1 wyroku uznano za bezskuteczną, względem powoda syndyka masy upadłości T. J. (1), zawartą pomiędzy T. J. (3) i pozwaną G. Z. w dniu 10 września 2018r. przed notariuszem W. W. w Kancelarii Notarialnej w G. (Repertorium (...)), umowę zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w W., gmina Z., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach prowadzi księgę wieczystą numer (...), na mocy której to umowy całą nieruchomości nabyła G. Z.,

w celu umożliwienia powodowi zaspokojenia wierzytelności zgłoszonych w postępowaniu upadłościowym T. J. (1), prowadzonym w Sądzie Rejonowym w Gliwicach pod sygnaturą XII GUp 228/20.